

שֶׁל עוֹלָם, הָאִישׁ שִׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ יִשְׁמָעֵאל, שִׁיעֲשׂוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מָה שִׁיעֲשׂוּ? אָמַר לָהֶם: כֵּן יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק, שִׁיִּשְׁיט צוֹאָרוֹ עַל גִּבִּי הַמִּזְבֵּחַ. אָמְרוּ לוֹ: הֲרִי עֲשׂו שִׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ יִחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר: הֲרִי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כֶּסֶף שָׁלֵם. אָמְרוּ: הֲרִי וְדָאֵי בְּזָכוֹת יַעֲקֹב יִנָּצֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֹרָהֶם.

וּבִשְׁעָה שִׁכְפָּתוֹ אֶת חֲנַנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזַרְיָה לְזֶרֶק אוֹתָם לְתוֹךְ כִּבְשֵׁן הָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, פֶּתַח חֲנַנְיָה וְאָמַר (תְּהִלִּים קיח ו') ה' לִי לֹא אֵירָא מָה יַעֲשֶׂה לִּי אֱדָם. ה' לִי בַּעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנָאִי. פֶּתַח מִיִּשְׂאֵל וְאָמַר (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֹרָהֶם לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְזְרוּ כִּי בְּרֹאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יְדֵי וְגו'.

וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה דָּנּוּ דִּינוֹ לְמַעֲלָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (ישעיה מו) זֶה יֹאמַר לֵה' אֲנִי - זֶה חֲנַנְיָה, שְׂאֵמֶר ה' לִי בַּעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנָאִי. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׂאֵל, שְׂאֵמֶר כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב וְגו'. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה - זֶה עֲזַרְיָה שְׂאֵמֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה, בִּשְׁעָה שְׂאֵמֶר מִיִּשְׂאֵל כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֹרָהֶם, עֲשׂו לִיצְנוֹת בְּלִשׁוֹנָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַכֶּסֶף שְׁלִי, אוֹתָהּ הַלִּיצְנוֹת שֶׁעֲשׂו תִּצְלִי אוֹתָם בְּדֶרֶגַת הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהִצְלַתִּי אֶת אֲבֹרָהֶם. וְלֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְזְרוּ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כָּל אוֹתָם שִׁכְפָּתוֹ אוֹתָם, הִרְג אוֹתָם שְׂכִיב אֵשׁ.

לָמָּה דִּנְיָאֵל לֹא הָיָה עִמָּהֶם? אָמַר בְּלָבוֹ: הֲרִי עֲשׂו מִמֶּנּוּ צֶלֶם,

גִּבְרָא דִּיפּוֹק מִיִּנְיָה יִשְׁמָעֵאל, דִּיעֲבֹדוֹן לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל מָה דִּיעֲבֹדוֹן. אָמַר לְהוֹ כֵּן יִפּוֹק מִיִּנְיָה יִצְחָק, דִּיִּשְׁיט קַדְלִיָּה עַל גִּבִּי מִדְּבַחָא. אָמְרוּ לֵיהּ, הָא עֲשׂו דִּנְפִיק מִיִּנְיָה דִּיחְרִיב בֵּי מִקְדָּשָׁא. אָמַר, הָא נָפִיק מִיִּנְיָה יַעֲקֹב, דִּיאִהוּ בּוֹרְסִיָּא שְׁלִימָא. אָמְרוּ, הָא וְדָאֵי בְּזָכוֹתָא דִּיעֲקֹב יִשְׁתַּזִּיב. הֲדָא הוּא דְכָתִיב, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֹרָהֶם.

וּבִשְׁעָתָא דְכָפִיתוֹ לְחֲנַנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזַרְיָה, לְמַרְמִי לְגוֹ אֶתְוֹן נוֹרָא יִקְיִדְתָּא, פֶּתַח חֲנַנְיָה וְאָמַר, (תְּהִלִּים קיח ו') ה' לִי לֹא אֵירָא מָה יַעֲשֶׂה לִי אֱדָם. ה' לִי בַּעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנָאִי. פֶּתַח מִיִּשְׂאֵל וְאָמַר, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֹרָהֶם לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְזְרוּ כִּי בְּרֹאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֵׂה יְדֵי וְגו'.

וּבְהִתְחִיָּא שְׁעָתָא דָּנּוּ דִּינִיהוֹן לְעִילָא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מו) זֶה יֹאמַר לֵה' אֲנִי, זֶה חֲנַנְיָה, שְׂאֵמֶר ה' לִי בַּעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשׁוֹנָאִי. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִיִּשְׂאֵל, שְׂאֵמֶר כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב וְגו'. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה, זֶה עֲזַרְיָה, שְׂאֵמֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

הָא חֲזִי, בִּשְׁעָתָא דְאָמַר מִיִּשְׂאֵל, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֹרָהֶם, עֲבֹדוֹ לִיצְנוֹת בְּלִישְׁנִיהוֹן. אָמַר קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בּוֹרְסִיָּא דִּילִי, הֵהוּא לִיצְנוֹתָא דִּיעֲבֹדוֹ, שְׁזִיב לֹון בְּדֶרֶגָא דָּא, כְּמָה דְשְׁזִיבַת לְאֲבֹרָהֶם. וְלֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב (דְּקִינָא ע"ב) וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְזְרוּ. בְּהִתְחִיָּא שְׁעָתָא, כָּל אִינוֹן דְכָפִיתוֹ לֹון, קָטִיל לֹון שְׂכִיבָא דְנוֹרָא.

דִּנְיָאֵל אֲמַאי לֹא הָוָה עִמָּהוֹן. אָמַר בְּלָבִיָּה, הָא עֲבֹדוֹ מִיִּנְיָה צֶלֶם. וּמִלְכָּא אָמַר,

שְׁמִיָּה כָּשָׁם אֱלֹהֵי דִילִיָּה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (דניאל ד ה) דִּי שְׁמִיָּה בִּלְטָשְׁאֲצָר כָּשָׁם אֱלֹהֵי. וְכְּתִיב (דברים ז כה) פְּסִילִי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ, וְעַל דָּא אֲתַכְּסִי מִיַּנְיָהּ. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמְּלָכוֹת, אֵלָּא מִלְּאֲכִין הוּוּ מְכַסִּין לִיה.

כֹּה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה דִּי־הִבּוּ גִרְמִיָּהּ לְנוֹרָא. אֵלָּא תָא חֲזִי, יוֹמָא חַד הָוָה דְּוֹד נַחֲתִית לְהַנִּיחַ גּוֹפּוֹ לְפָנֵי הַנֶּהָר. וְהָוָה אָמַר, (תהלים פו ב) שְׁמֶרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. אָמְרוּ לִיה, וְאַתָּה חָסִיד. אָמַר לָהּ, וְלֹא חָסִיד אָנִי, שְׂפִידִי מְלוֹכְלוֹת בִּשְׁפִיר וּבְשָׁלִיָּא, וּמִטְהַר אֶת הַטְּהוֹר, וּמִטְמָא אֶת הַטְּמָא. וְאָנִי קָם בְּחֻדְוָה בְּשָׁלְשָׁה מִשְׁמְרוֹת, כִּמְהָ דְאַתָּה אָמַר (שם קיט סב) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וְאַנָּא נְאִים כְּסוּסִיָּא בְּהַבֵּל א'.

וּבְחֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. וּבְמִשְׁמֶרָה שְׁלִישִׁית, אָנִי מְנַגֵּן עִם הַמְּלָאכִים לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (איוב לח ז) בָּרֶן יַחַד פּוֹכְבֵי בָקָר וַיִּרְעֻוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאן אֵינּוּן, מִלְּאֲכִין קְדִישִׁין דְּאַמְרֵן שִׁירָה עֲמִי בַלִּילָה. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מב ה) וּבַלִּילָה שִׁירָה עֲמִי תִפְלָה לְאֵל חַיִּי.

אָמְרוּ הַצִּפְרִדְעִים, אֲנַחְנָא עֲבִידְנָא יְתִיר מִיִּנְךָ בְּדִיל קוֹיְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר לוֹן דְּוֹד, וְמָה עֲבַדְתוֹן אַתּוֹן יְתִיר מִיָּנִי. אָמְרוּ לִיה, דִּהְוִינֵן מוֹקְדִין גּוֹפְנָא בְּנוֹרָא בְּתַנּוּרָא בְּמִצְרִים. וּבְשַׁעְתָּא דִּהּוּוּ מְכַפְתִּין חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה, אָמְרוּ בְּלִבֵּיהוּ דִּנְעַבִּיד בַּצִּפְרִדְעִים.

תְּנִיָּא, שְׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת הָוִי הַלִּילָה, וְעַל כָּל מִשְׁמֶר וּמִשְׁמֶר יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׂוֹאֵג כְּאָרִי. תָּא חֲזִי, שְׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת אֵינּוּן תְּרִיסָר שַׁעְתִּי, וְאַתְּפִלְגוּן אַרְבַּע לְכָל מִשְׁמֶר. וּבְכָל מִשְׁמֶר יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׂוֹאֵג

וְהַמְלִיךְ אָמַר שְׁמוֹ כָּשָׁם הָאֱלֹהִים שְׁלוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוּב (דניאל ד) דִּי שְׁמָה בִּלְטָשְׁאֲצָר כָּשָׁם אֱלֹהֵי. וְכְּתוּב (דברים ז) פְּסִילִי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ. וְעַל כֵּן הַתַּפְסָה מֵהֶם. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמְּלָכוֹת? אֵלָּא מִלְּאֲכִים הֵיוּ מְכַסִּים אוֹתוֹ.

כֹּה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה שְׁנַתְנוּ עֲצָמָם לָאֵשׁ? אֵלָּא בֵּא תִרְאֶה, יוֹם אֶחָד הָיָה דְּוֹד יוֹרֵד לְהַנִּיחַ גּוֹפּוֹ לְפָנֵי הַנֶּהָר, וְהָיָה אוֹמֵר (תהלים פו) שְׁמֶרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. אָמְרוּ לוֹ: וְאַתָּה חָסִיד? אָמַר לָהֶם: וְלֹא חָסִיד אָנִי, שְׂפִידִי מְלוֹכְלוֹת בִּשְׁפִיר וּבְשָׁלִיָּה, וּמִטְהַר אֶת הַטְּהוֹר, וּמִטְמָא אֶת הַטְּמָא. וְאָנִי קָם בְּשַׁמְחָה בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וְאָנִי נָם כְּמוֹ סוּס בְּהַבֵּל אֶחָד.

וּבְחֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וּבְמִשְׁמֶרָה שְׁלִישִׁית אָנִי מְנַגֵּן עִם הַמְּלָאכִים לְקַדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב לח) בָּרֶן יַחַד פּוֹכְבֵי בָקָר וַיִּרְעֻוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם? הַמְּלָאכִים הַקְּדוֹשִׁים שְׂאוֹמְרִים שִׁירָה עֲמִי בַלִּילָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים מב) וּבַלִּילָה שִׁירָה עֲמִי תִפְלָה לְאֵל חַיִּי.

אָמְרוּ הַצִּפְרִדְעִים: אֲנַחְנוּ עֲשִׂינוּ יוֹתֵר מִמֶּךָ בְּשִׁבְלֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לָהֶם דְּוֹד: וְמָה אַתֶּם עֹשִׂיתֶם יוֹתֵר מִמֶּנִּי? אָמְרוּ לוֹ: שְׁהִינּוּ שׁוֹרְפוֹת אֶת גּוֹפְנֵנוּ בָּאֵשׁ בְּתַנּוּר בְּמִצְרִים. וּבְשַׁעְתָּה שְׁהִיוּ כּוֹפְתִים אֶת חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה, אָמְרוּ בְּלִבָּם, נַעֲשֶׂה כְּמוֹ הַצִּפְרִדְעִים.

שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת הוּא הַלִּילָה, וְעַל כָּל מִשְׁמֶר וּמִשְׁמֶר יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׂוֹאֵג כְּאָרִי. בֵּא וְרָאָה, שְׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת הֵם שְׁתֵּים עָשָׂר שַׁעְתֹּת, וְנַחֲלָקוֹת אַרְבַּע לְכָל מִשְׁמֶר. וּבְכָל מִשְׁמֶר

פֶּאֶרִי, וְאוֹמֵר אוֹי שֶׁחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וכו'.

תָּא חֲזִי, כְּדוּגְמָא דְאִית מְשֻׁמְרוֹת בְּרִקִּיעָא, כְּף אִית מְשֻׁמְרוֹת בְּאַרְעָא. וּמֵאן אֵינוּן.

מְשֻׁמְרָה שְׁנִיָּה, כְּלָבִים צוֹעֲקִים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ל טו) לְעֹלֹקָה שְׁתִּי בְנוֹת הַבַּיִת.

(ישעיה נו יא) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נֶפֶשׁ לֹא יִדְעוּ שְׂבָעָה. רַאשׁוֹנָה, חֲמוֹר נוֹעֵר. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים כב י) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

וְעַל דָּא בַלְעָם בָּזָה הַחֲמוֹר וּבִאֲשֶׁתּוֹ, הִיָּה מִתְנַבֵּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם לד י) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. אָבֵל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם. וְכִי מְטוֹנָף מִן הַטְּנוּפֹת, אַתָּה מְזַכִּיר עִם הַטְּהוֹר. אֵלֹא מֹשֶׁה בְּטַהֲרָה. וּבַלְעָם בְּטוֹמְאָה. וְעַל זֶה הָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוֹת עִם הָאֲתוֹן. כְּתִיב (שם כב ו) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לִפְנֵיךָ וּגּוֹ', תָּא חֲזִי, קֵן: דָּא הוּא גּוֹפָא. בְּדֶרֶךְ: דְּאֲזִיל בְּאוֹרְחֵין טְבִין. בְּכָל עֵץ: דָּא תוֹרָה, כְּמָה דְאֵת אִמֵּר (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ. אוֹ עַל הָאֶרֶץ: אֵלִין אֵינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאֲתַקְרוּן אֶרֶץ, דְּמַלְמַד לְהוֹן אוֹרֵייתָא. אֶפְרוּחִים: אֵלִין אֵינוּן נְעָרִים גְּדוֹלִים, דִּיתַעֲסִקוּן בְּאוֹרֵייתָא. אוֹ בִּיצִים: אֵלִין זַעֲרִין, דִּיּוֹלִיף לֹון אֶל"ף בִּי"ת.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת, אֵין אֵם אֵלֹא תוֹרָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם א ח) וְאֵל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. אֵם תִּרְצָה שְׁתַּקַּח הַבָּנִים, שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם, וְאַחֵר כְּף וְאֶת הַבָּנִים תַּקַּח לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים.

דְּכָר אַחֵר כִּי יִקְרָא, כְּמָה דְאֵת אִמֵּר (ויקרא כו כא) וְאֵם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי, וְהִלְכְתִּי אִתְּךָ אֶנִּי עִמְכֶם בְּקָרִי. וְיִסְפְּתִי לִיִּסְרָה אֶתְכֶם שְׂבַע עַל חֲטֹאתֵיכֶם. מֵאן אִיהִי שְׂבַע, דָּא שְׂכִינְתָּא.

יּוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג פֶּאֶרִי, וְאוֹמֵר: אוֹי שֶׁחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וכו'.

בֵּא וְרָאָה, כְּדוּגְמָא שֵׁישׁ מְשֻׁמְרוֹת בְּרִקִּיעָא, כְּף יֵשׁ מְשֻׁמְרוֹת בְּאַרְעָא. וּמִי הֵם? מְשֻׁמְרָה שְׁנִיָּה, כְּלָבִים צוֹעֲקִים. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (משלי ל) לְעֹלֹקָה שְׁתִּי בְנוֹת הַבַּיִת. (ישעיה נו יא) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נֶפֶשׁ לֹא יִדְעוּ שְׂבָעָה. רַאשׁוֹנָה - חֲמוֹר נוֹעֵר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (דברים כב) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

וְעַל זֶה בַלְעָם בָּזָה הַחֲמוֹר וּבִאֲשֶׁתּוֹ הִיָּה מִתְנַבֵּא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם לד י) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. אָבֵל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם. וְכִי מְטוֹנָף מִן הַטְּנוּפֹת אַתָּה מְזַכִּיר עִם הַטְּהוֹר? אֵלֹא מֹשֶׁה בְּטַהֲרָה, וּבַלְעָם בְּטוֹמְאָה. וְעַל זֶה הָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוֹת עִם הָאֲתוֹן. כְּתוּב (שם כב) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לִפְנֵיךָ וּגּוֹ'. בֵּא וְרָאָה, קֵן - זֶה הוּא הַגּוֹף. בְּדֶרֶךְ - שְׁהוֹלֵף בְּדַרְכִּים טוֹבוֹת. בְּכָל עֵץ - זֶה הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ. אוֹ עַל הָאֶרֶץ - אֵלֹו הֵם יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ אֶרֶץ, שְׁמַלְמַד אוֹתָם תוֹרָה. אֶפְרוּחִים - אֵלֹו הֵם נְעָרִים גְּדוֹלִים שִׁיתַּעֲסִקוּ בַתּוֹרָה. אוֹ בִיצִים - אֵלֹו הַקְּטָנִים שִׁילְמַד אוֹתָם אֶל"ף בִּי"ת.

וְהָאֵם רֹבֶצֶת - אֵין אֵם אֵלֹא תוֹרָה, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם א ח) וְאֵל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. אֵם תִּרְצָה שְׁתַּקַּח הַבָּנִים, (דברים כב) שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם, וְאַחֵר כְּף אֶת הַבָּנִים תַּקַּח לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים.

דְּכָר אַחֵר כִּי יִקְרָא, כְּמוֹ שְׁנִאֲמַר (ויקרא כו כא) וְאֵם תִּלְכוּ עִמִּי קָרִי, וְהִלְכְתִּי אִתְּךָ אֶנִּי עִמְכֶם בְּקָרִי. וְיִסְפְּתִי לִיִּסְרָה אֶתְכֶם שְׂבַע עַל חֲטֹאתֵיכֶם. מִי הִיא שְׂבַע? זֶה הַשְּׂכִינָה.

בְּרִיךְ: דָּא קְבוּרַת רַחֵל, דְּאִיהִי קִיַּימָא בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים, וַיִּבְשֹׁר לָהּ וַיִּנָּחֵם לָהּ וְלֹא צָבִיאַת לְקַבְּלָא תַּנְחוּמִין, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (יִרְמִיָּה לֹא יֵד) מֵאַנָּה לְהַנָּחֵם עַל בְּנֵיהָ. וּבִשְׂבִיל דְּאֲזַלוּ עִמּוֹ בְּקָרִי, גָּלָה לְהוֹן, וּשְׂכִינְתָּא גָּלְתָּה עִמָּהוֹן.

בְּכָרָ עֵץ: דָּא יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ: דָּא יְרוּשָׁלַם. אֶפְרוּחִים: אֵלֶּיךָ פְּרוּבִים דְּלַעֲיִלָא. אוֹ בִּיצִים: אֵלֶּיךָ פְּרוּבִים דְּלַתְתָּא. אֲנָפִי רַבְרָבִי, וְאֲנָפִי זוּטָרִי.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוּחִים אוֹ עַל הַבִּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שְׂלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (יִשְׁעִיָּה נ א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׂלַחַה אִמְכֶם. וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטֹב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים, בְּשִׁבְלִי שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מְגוּזָלָה וּמְקֻנָּה. וְזֶה גֹרֵם לָךְ אֲרִיכוֹת אִפִּים, שֶׁשֶׁת הַיָּמִים שְׁלֹמֶעֱלָה, שִׁירְחָמוּ עַל הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אִפִּים וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. וּמֵאֲרִיף הַרְגֹז מֵהַפְּנִים, שֶׁהִסְתַּלְקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁם לג) וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ.

דוֹדֵי יֵרֵד לְגַנוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבָּשָׂם לְרַעוֹת בָּגָנִים וּלְלֶקֶט שׁוֹשְׁנִים (שִׁה"ש ו ב). תָּא חֲזִי, כָּל הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאוֹמֶרֶת דוֹדֵי. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (שִׁם ה י) דוֹדֵי צַח וְאָדוּם.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דִּיהָ פְּלָגוֹת לִילְיָא. אִיתְעַר שְׁלֵהוּבָא חָדָא, וַיַּעֲזוּל תַּחוֹת גְּדִפֵּי דְתִרְנַגּוּלָא, וְקֹאֲרִי. וּבִהִיא שַׁעֲתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יֵרֵד אֶל גִּנוֹ, דְּאִיהוּ גִן עֵדֶן עֵלְיָא, דְּאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וּבִהִיא שַׁעֲתָא

בְּרִיךְ - זוֹ קְבוּרַת רַחֵל, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים. וַיִּבְשֹׁר לָהּ וַיִּנָּחֵם אוֹתָהּ, וְלֹא רוֹצֶה לְקַבֵּל תַּנְחוּמִים. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (יִרְמִיָּה לו) מֵאַנָּה לְהַנָּחֵם עַל בְּנֵיהָ. וּבִשְׂבִיל שֶׁהָלְכוּ עִמּוֹ בְּקָרִי, הִגָּלָה אוֹתָם, וּשְׂכִינָה גָּלְתָה עִמָּהֶם.

בְּכָרָ עֵץ - זֶה יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ - זֶה יְרוּשָׁלַם. אֶפְרוּחִים - אֵלֶּיךָ הַפְּרוּבִים שְׁלֹמֶעֱלָה. אוֹ בִּיצִים - אֵלֶּיךָ הַפְּרוּבִים שְׁלֹמֶטָה. פְּנִים גְּדוּלוֹת וּפְנִים קְטָנוֹת.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוּחִים אוֹ עַל הַבִּיצִים הַבִּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שְׂלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (יִשְׁעִיָּה נ) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׂלַחַה אִמְכֶם. וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטֹב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים, בְּשִׁבְלִי שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מְגוּזָלָה וּמְקֻנָּה. וְזֶה גֹרֵם לָךְ אֲרִיכוֹת אִפִּים, שֶׁשֶׁת הַיָּמִים שְׁלֹמֶעֱלָה, שִׁירְחָמוּ עַל הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶץ אִפִּים וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. וּמֵאֲרִיף הַרְגֹז מֵהַפְּנִים, שֶׁהִסְתַּלְקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁם לג) וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ.

דוֹדֵי יֵרֵד לְגַנוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבָּשָׂם לְרַעוֹת בָּגָנִים וּלְלֶקֶט שׁוֹשְׁנִים (שִׁה"ש ו ב). תָּא חֲזִי, כָּל הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא וְאוֹמֶרֶת דוֹדֵי. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁם ה) דוֹדֵי צַח וְאָדוּם.

בָּא וְרָאָה, בְּשַׁעֲתָא שְׁמַגִּיעַ חֲצוֹת הַלַּיְלָה, מִתְעוֹרֶרֶת שְׁלֵהֶבֶת אַחַת וְכֶנֶסֶת תַּחַת כְּנָפֵי הַתִּרְנַגּוּל, וְקוֹרָא. וּבְאוֹתָהּ הַשַּׁעֲתָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּף הוּא יֵרֵד אֶל גִּנוֹ, שֶׁהִיא גִן הָעֵדֶן הָעֵלְיוֹן שֶׁיֵּשׁ לְקוּדְשׁ בְּרוּף הוּא. וּבְאוֹתָהּ שַׁעֲתָא מִתְעוֹרֶר הַתִּרְנַגּוּל שֶׁל מַעְלָה, וְאוֹמֵר: קוֹמּוּ כָּל אוֹתָם שְׁשֹׁנָה בְּחוּרֵיהֶם,

שצו
כד אב

לשנה אחת:
כד אב

ספר הוהר

ג' שנים-ש"ג:
יח סיון

אתער תרנגולא דלעילא, ואמר, קומו כל אינון דשינתא בחוריהון, הא שעתא איהי לאתחברא איילתא בבבלה. זכאה איהו כל בר נש דיקום בפלגות ליליא לאתעסקא באורייתא. דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא אציתו לקליה. הדא הוא דכתיב, (שם ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

ובהאי שעתא, מאן דאתעסק באורייתא, איתרק עליה חד חוטא דחסד. ובהאי שעתא, קודשא בריך הוא ירד לגנו. למי ירד, לערוגות הבושם. ומאן אינון ערוגות הבושם, הדא הוא דכתיב, (שמות ל כג) בשמים ראש. ומאן אינון, צדיקים.

לרעות בגנים, בגן עדן דלעילא, וגן עדן דלתתא, דאיקרי העולם הזה, והעולם הבא. ללקוט שושנים, מאן אינון שושנים. אליון צדיקיא דאתעסקו באורייתא, ואינון דמרחשן אורייתא בשפוטתיהו. הדא הוא דכתיב, שושנים, אל תקרי שושנים, אלא שושנים, שאפילו בקבר רוחשות תורה.

אמר ליה, וכי לאינון דאתעסקון באורייתא קטיל לון קודם זמנם, ואינון צדיקים דלא חבו. תא חזי, ירבועם בשעתא דהוה ינוקא, הוה זכאי, ולא הוה ליה חובה, אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות, זיל ואיתי לירבעם בן נבט.

בההוא שעתא אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח יב) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה דאיהו שמך איהו אדיר ביה, והוא צדיק, אגח ליה, ועל זכותא דיליה ייתי שפע לנא. אמר להון קודשא בריך הוא, אי רעוא דילכון דאשפוק ליה, אגא שביק ליה.

הנה השעה היא לחבר האילת עם בעלה. אשריו כל אדם שיקום בחצות הלילה להתעסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים מקשיבים לקולו. זהו שכתוב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני (שם ח). ובשעה הזו, מי שמתעסק בתורה, מוריק עליו חוט אחד של חסד. ובשעה הזו הקדוש ברוך הוא ירד לגנו. למי ירד? לערוגות הבושם. ומי הם ערוגות הבושם? זהו שכתוב (שמות ל) בשמים ראש. ומי הם? צדיקים. לרעות בגנים - בגן העדן שלמעלה וגן העדן שלמטה, שנקרא העולם הזה והעולם הבא. ללקוט שושנים, מי הם השושנים? אלו הצדיקים שהתעסקו בתורה, ואותם שמרחשים תורה בשפתותיהם. זהו שכתוב שושנים, אל תקרי שושנים אלא שושנים, שאפילו בקבר רוחשות תורה.

אמר לו: וכי לאותם שמתעסקים בתורה הורג אותם קדם זמנם, והם צדיקים שלא חטאו? בא וראה, בשעה שירבעם היה תינוק, היה זכאי, ולא היה לו חטא. אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות: לך ותביא את ירבעם בן נבט.

באותה שעה אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה שמך הוא אדיר בו, והוא צדיק - הגח לו, ועל זכותו יבוא לנו שפע. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם רצונכם שאעזב אותו, אני עוזב אותו.

אמר להון קודשא בריך הוא, אי רעוא דילכון דאשפוק ליה, אגא שביק ליה.